

פסחים

פרק א'

א אור לארבעה עשר בודקין את חמץ לאור הַנֵּר. כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה. ולמה אמרו שתי שורות במרתף? מקום שמכניסין בו חמץ. בית שמאי אומרים שתי שורות על פני כל המרתף, ובית הלל אומרים שתי שורות החיצונות שהן העליונות.

ב אין חוששין שמא גררה חולדה מבית לבית וממקום למקום, דאם כן, מחצר לחצר ומעיר לעיר – אין לדבר סוף.

ג רבי יהודה אומר בודקין אור ארבעה עשר ובארבעה עשר שחרית ובשעת הביעור, וחכמים אומרים לא בדק אור ארבעה עשר יבדוק בארבעה עשר, לא בדק בארבעה עשר יבדוק בתוך המועד, לא בדק בתוך המועד יבדוק לאחר המועד. ומה שמשייר יניחנו בצינעא כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו.

ד רבי מאיר אומר אוכלין כל חמש ושורפין בתחילת שש, ורבי יהודה אומר אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין בתחילת שש.

ה ועוד אמר רבי יהודה: שתי חלות של תודה פסולות מונחות על גג האיציטבא – כל זמן שמונחות כל העם אוכלים, ניטלה אחת תולין – לא אוכלין ולא שורפין, ניטלו שתיהן התחילו כל העם שורפין. רבן גמליאל אומר חולין נאכלין כל ארבע ותרומה כל חמש ושורפין בתחילת שש.

ו רבי חנינא סגן הפהנים אומר מימיהם של פהנים לא נמנעו מלשרוף את הבשר שננטמא בולד הטומאה עם הבשר שננטמא באב הטומאה, אף על פי שמוסיפין טומאה על טומאתו. הוסיף רבי עקיבא ואמר: מימיהם של פהנים לא נמנעו מלהדליק את השמן שנפסל בטבול יום בנר שננטמא בטמא מת, אף על פי שמוסיפין טומאה על טומאתו.

ז אמר רבי מאיר: מדבריהם למדנו ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסת. אמר לו רבי יוסי: אינה היא המידה. ומודים רבי אליעזר ורבי יהושע ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה. על מה נחלקו? על התלויה ועל הטמאה – שרבי אליעזר אומר תשרף זו לעצמה וזו לעצמה, ורבי יהושע אומר שתיהן כאחת.

פסחים

פרק א' - משנה א'

משנת: אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר.

רע"ב אור לארבעה עשר - ליל שלמחרתו יהיה ארבעה עשר. וקורא התנא ללילה אור כדרך שקורין לעור סגי נהור, ולישנא מעליא נקט.

רע"ב בודקין את החמץ - אית דמפרשי טעמא דבדיקה כדי שלא יעבור על בל יראה ובל ימצא אם יהיה חמץ בביתו בפסח. ואף על גב דבביטול בעלמא סגי (דילפינן מדכתיב "תשביתו" ולא כתיב "תבערו"), והשבתה דלב היא השבתה (רש"י - עתוי"ט), חיישינן שמא ימצא גלוסקא יפהפיה וימלך על ביטולו ויחשוב עליה לאכלה, ויעבור על בל יראה ובל ימצא, הילכך בודקים את החמץ כדי לבערו מן העולם.

עתוי"ט כלומר: דכמו שבביטול בעלמא, דהיינו שיחשוב בלבו כאילו הוא עפר, סגי בכך אף על פי שלא הוציא בשפתיו כלום, הכי נמי במחשבה חוזר מביטולו וזוכה בה, דמחשבה מבטלת מחשבה.

רע"ב ואית דאמרי טעמא דבדיקה גזירה שמא ימצא חמץ בביתו בפסח ויאכלנו כיון שאין רגיל להיות בידל ממנו כל שאר ימות השנה.

רע"ב לאור הנר - בגמרא יליף דבדיקת חמץ צריכה שתהא לאור הנר, מדכתיב הכא "שאר לא ימצא (שמות י"ב:יט)", וכתיב ה"ם "וימצא הגביע (בראשית מ"ד:יב)" - מה מציאה האמורה שם על ידי חיפוש, שנאמר: "ויחפש... וימצא", אף מציאה האמורה כאן על ידי חיפוש, וחיפוש הוי בנר, דכתיב: "נר ה' נשמת אדם חפש כל חדרי בטן (משלי כ"ז:כז)".

ותיקנו הבדיקה בלילה מפני שבלילה כל העם מצויים בבתיהם, ואור הנר יפה לבדיקה בלילה יותר מביום, דשרגא בטקרא למאי מהניא! ומיהו אם לא בדק ליל ארבעה עשר ובדק בארבעה עשר שחרית, צריך שיבדוק נמי לאור הנר.

משנת: כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה.

עתוי"ט כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה - בגמרא מפרש לאתווי אוצרות יין ושמן דאין צריכים בדיקה, ואהא מקשה ולמה אמרו שתי שורות במרתף - דהא אין צריכים בדיקה! ומשני: במרתף שמכניסין בו חמץ.

משנת: ולמה אמרו שתי שורות במרתף? מקום שמכניסין בו חמץ.

רע"ב ולמה אמרו - לקמן במתניתין.

רע"ב שתי שורות - של חביות הסדורות זו על גבי זו במרתף של יין צריך לבדוק ביניהן - אחר שאמרנו כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך לבדוק, למה הצריכו לבדוק? ומשני: לא אמרו אלא במרתף שמכניסין בו חמץ, כמו מרתף שמסתפק ממנו יין לשלחנו, ופעמים שהשמש עומד למזוג ופתו בידו, וכשהיין כלה נכנס במרתף להביא יין.

משנת: בית שמאי אומרים שתי שורות על פני כל המרתף, ובית הלל אומרים שתי שורות החיצונות שהן העליונות.

רע"ב בית שמאי אומרים שתי שורות על פני כל המרתף - דרך אוצרי יין לסדר חביותיהן שורות שורות עד שממלאין כל קרקעית המרתף, וחוזרין ומניחין חבית על חבית - כשורות התחתונות כף שורות העליונות - עד שמי הקורה.

עתוי"ט פירש רש"י עד התקרה, והוא כמו שמי השמים.

רע"ב ושתי שורות שאמרו בית שמאי הם שורה חיצונה מן הארץ עד שמי קורה, וחוזר ובדק החביות העליונות על פני ארכו ורחבו של מרתף.

עתוי"ט ארכו הוא שאמר שבדק שורה החיצונה מן הארץ, ורחבו הוא שאמר שחוזר ובדק העליונות.

רע"ב נמצאו שתי שורות כמין גא"ם יגנית - שורה אחת בזקיפה ושורה אחת בשכיבה.

עתוי"ט ועשויה כמו כ"ף פתוחה שלנו, שורה בזקיפה ושורה עליונה בשכיבה, כאדם הבדק כותל הבית מבחוץ והגג הרוואה את הקורה, דהיינו כל גג השורות. (רש"י)

רע"ב ובית הלל אומרים שתי שורות החיצונות שהן העליונות - השורה העליונה הסמוכה לשמי קורה הרוואה פני הפתח, ושלמטה הימנה.

עתוי"ט והאי פתח לאו כנגדו ממש קאמר, אלא הכותל שהפתח בו קרי הכי. (רש"י)

רע"ב ואותן שלפנים אינו בודק כלל, ומן החיצונות אינו בודק אלא שתי העליונות בלבד.

משנה: אין חוששין שְׂמָא גְרָרָה חוּלְדָּה מִבֵּית לְבֵית
וּמִמָּקוֹם לְמָקוֹם, דָּאֵם כּוֹן, מִחֲצַר לְחֲצַר וּמֵעִיר לְעִיר –
אין לדבר סוף.

רע"ב: אין חוששין - כְּשֶׁבֶדַק הַבַּיִת בְּזוּיָת זֹו וּבָא לְבִדּוּק זְוִיָּת
זֹו, אין חוששין שְׂמָא בְּתוֹף שְׂבָאֵתִי לְזֹו גְרָרָה חוּלְדָּה לְמָקוֹם
הַבְּדוּק וְצָרִיף אֲנִי לְחִזּוֹר וְלְבִדּוּק, שְׂאֵם בָּאֵת לְחֹוֶשׁ לְכַף הָרִי גַם
מִחֲצַר לְחֲצַר יֵשׁ לֹאֲמַר כּוֹן – אֲנִי בְּדַקְתִּי קוֹדֵם לְחִבְרִי וּלְאַחַר
בְּדִיקְתִּי הַבֵּיָאָה חוּלְדָּה חֲמִץ מִחֲצַר חִבְרִי לְחֲצַרִי, וְאִין לְדַבֵּר סוּף.

פסחים

פרק א' - משנה ג'

משנה: רבי יהודה אומר בודקין אור ארבעה עשר ובארבעה עשר שחרית ובשעת הביעור.

רע"ב: בודקין אור ארבעה עשר ובארבעה עשר שחרית - הכי קאמר: באחד משלשה פרקים הללו בלבד בודקים, ולאחר שלשה פרקים הללו אם לא בדק שוב אינו בודק.

משנה: וחכמים אומרים לא בדק אור ארבעה עשר יבדוק בארבעה עשר, לא בדק בארבעה עשר יבדוק בתוך המועד, לא בדק בתוך המועד יבדוק לאחר המועד.

רע"ב: בתוך המועד - בשעה ששית שהוא מועד הביעור.

רע"ב: לאחר המועד - עד שתחשוף.

שתוי"ט: ואיכא למידק: משתחשוף ואילך למה לא יבדוק? ואפשר דהיינו טעמא משום דאפילו רבנן מודו דכל היכא דענוש כרת, אפילו מחזר עליו לשרפו חיישינן דילמא אתי למיכל מניה, ולא סמכינן אהאי טעמא אלא עד שתחשוף דליכא כרת. (ה"ו)

רע"ב: ואית דמפרשי בתוך המועד - בתוך הפסח, לאחר המועד - לאחר הפסח, כדי שלא יתערב לו חמץ שעבר עליו הפסח שהוא אסור בהנאה בחמץ של היתר שנעשה לאחר הפסח.

ורבי יהודה סבר לאחר הביעור, דהיינו לאחר זמן איסורו של חמץ, לא יבדוק כלל דילמא אתי למיכל מניה. ורבנן אמרי יבדוק לאחר זמן איסורו, ולא חיישינן דילמא אתי למיכל מניה פיון שפל עצמו מחזר עליו לשרפו. ואין הלכה כרבי יהודה.

משנה: ומה שמשייר יניחנו בצינועא כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו.

שתוי"ט: שמשייר - בלילה לצרפו שיאכל בלילה גם בבוקר. (ה"ו)

שתוי"ט: כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו - דהא דתנן לעיל דאין חוששין, היינו מספק, אבל הכא איכא למיחש שמא תטול חולדה בפנינו ויהיה צריך בדיקה. (גמרא)

